

United Nations
Human Rights

اعلامیه جهانی حقوق بشر

مصوب ۱۰ دسامبر ۱۹۴۸ میلادی (مطابق با شمسی ۱۳۲۷ / ۹ / ۱۹)

مجمع عمومی سازمان ملل متحد

مقدمه :

از آنجا که شناسایی حیثیت ذاتی کلیه اعضای خانواده بشری و حقوق یکسان و انتقال ناپذیر آنان، اساس آزادی، عدالت و صلح را در جهان تشکیل میدهد.

از آنجا که عدم شناسایی و تحقیر حقوق بشر منتهی به اعمال وحشیانه ای گردیده است که روح بشریت را به عصیان واداشته و ظهور دنیایی که در آن افراد بشر در بیان عقیده، آزاد و از ترس و فقر، فارغ باشند به عنوان بالاترین آمال بشر اعلام شده است.

از آنجا که اساساً حقوق انسانی را باید با اجرای قانون حمایت کرد تا بشر به عنوان آخرین علاج به قیام برضد ظلم و فشار مجبور نگردد.

از آنجا که اساساً لازم است توسعه روابط دوستانه بین الملل را مورد تشویق قرار داد .

از آنجا که مردم ملل متحد، باور خود را به حقوق اساسی بشر و مقام و ارزش فرد انسانی و تساوی حقوق زن و مرد، مجدداً در منشور اعلام کرده و تصمیم راسخ گرفته اند که به پیشرفت اجتماعی کمک کنند و در محیط آزاد، وضعیت زندگی بهتر را بوجود آورند .

از آنجا که دول عضو، متعهد شده اند که احترام جهانی و رعایت واقعی حقوق بشر و آزادی های اساسی را با همکاری سازمان ملل متحد تامین کنند .

از آنجا که حسن تفاهم مشترکی نسبت به این حقوق و آزادی ها برای اجرای کامل این تعهد کمال اهمیت را دارد .

از اینرو مجمع عمومی سازمان ملل متحد این اعلامیه جهانی حقوق بشر را آرمان مشترکی برای تمام مردم و کلیه ملل اعلام میکند تا جمیع افراد و همه ارکان اجتماع این اعلامیه را دائماً مد نظر داشته باشند و مجاهدت نمایند که به وسیله تعلیم و تربیت، احترام به این حقوق و آزادی ها توسعه یابد و با تدابیر تدریجی ملی و بین المللی شناسائی و اجرای واقعی و حیاتی آنها چه در میان خود ملل عضو و چه در بین مردم کشورهای ک ه در قلمرو آنها می باشند تامین گردد .

ماده یک :

تمام افراد بشر آزاد به دنیا می آیند و از لحاظ حیثیت و حقوق با هم برابرند، همه دارای عقل و وجدان میباشند و باید نسبت به یکدیگر با روح برادری رفتار کنند.

ماده دوم :

هر کس میتواند بدون هیچگونه تمایز، مخصوصاً از حیث نژاد، رنگ، جنس، زبان، مذهب، عقیده سیاسی یا هر عقیده دیگر و نیز ملیت، وضع اجتماعی، ثروت و ولادت و یا هر موقعیت اجتماعی دیگر، از کلیه حقوق و کلیه آزادیهایی که در اعلامیه حاضر ذکر شده است بهره مند گردد. بعلاوه هیچ تبعیضی به عمل نخواهد آمد که مبتنی بر وضع سیاسی، اداری، قضایی یا بین المللی کشور یا سرزمینی باشد که شخص به آن تعلق دارد، خواه این کشور مستقل، تحت قیمومت یا غیر خود مختار بوده یا حاکمیت آن به شکلی محدود شده باشد .

ماده سوم :

هر کس حق زندگی، آزادی و امنیت شخصی دارد .

ماده چهارم :

هیچ کس را نمیتوان دربردگی نگاه داشت و داد و ستد بردگان به هر شکلی که باشد ممنوع است.

ماده پنجم :

هیچ کس را نمیتوان تحت شکنجه یا مجازات یا رفتاری قرار داد که ظالمانه و یا برخلاف انسانیت و شئون بشری یا موهن باشد .

ماده ششم :

هر کس حق دارد که شخصیت حقوقی او در همه جا به عنوان یک انسان در مقابل قانون شناخته شود .

ماده هفتم :

همه در برابر قانون مساوی هستند و حق دارند بدون تبعیض از حمایت یکسان قانون برخوردار شوند و در مقابل هر تبعیضی که ناقض اعلامیه حاضر باشد و برعلیه هر تحریکی که برای چنین تبعیضی به عمل آید از حمایت یکسان قانون بهره مند شوند.

ماده هشتم :

در برابر اعمالی که حقوق اساسی فرد را مورد تجاوز قرار بدهد و آن حقوق به وسیله قانون اساسی یا قانون دیگری برای او شناخته شده باشد، هرکس حق رجوع موثر به محاکم ملی صالحه را دارد .

ماده نهم :

هیچ کس نمیتواند خود سرانه توقیف، حبس یا تبعید شود .

ماده دهم :

هر کس با مساوات کامل حق دارد که دعوایش به وسیله دادگاه مستقل و بیطرفی، منصفانه علناً رسیدگی شود و چنین دادگاهی درباره حقوق و الزامات او یا هر اتهام جزایی که به او منسوب شده باشد اتخاذ تصمیم بنماید.

ماده یازدهم :

۱. هر کس که به جرمی متهم شده باشد بی گناه محسوب خواهد شد تا وقتی که در جریان یک دعوی عمومی که در آن کلیه تضمینهای لازم برای دفاع او تامین شده و تقصیر او قانوناً محرز گردد.

۲. هیچ کس برای انجام یا عدم انجام عملی که در موقع ارتکاب آن عمل به موجب حقوق ملی یا بین المللی جرم شناخته نشود محکوم نخواهد شد به همین طریق هیچ مجازاتی شدید تر از آنچه که در موقع ارتکاب جرم بدان تعلق میگرفت، درباره کسی اعمال نخواهد شد .

ماده دوازدهم :

احدی در زندگی خصوصی، امور خانوادگی، اقامتگاه یا مکاتبات خود نباید مورد مداخله های خود سرانه واقع شود و شرافت و اسم و رسمش نباید مورد حمله قرار گیرد، هرکس حق دارد که در مقابل این گونه مداخلات و حملات، مورد حمایت قانون قرار گیرد .

ماده سیزدهم :

۱. هر کس حق دارد که در داخل هر کشوری آزادانه عبور و مرور کند و محل اقامت خود را انتخاب نماید.

۲. هر کس حق دارد هر کشوری و از جمله کشور خود را ترك کند یا به کشور خود بازگردد.

ماده چهاردهم :

۱. هر کس حق دارد در برابر تعقیب، شکنجه و آزار، پناهندگی جستجو کند و درکشورهای دیگر پناه اختیار نماید.

۲. در موردی که تعقیب واقعاً مبتنی به جرم عمومی و غیرسیاسی یا رفتارهایی مخالف با اصول مقاصد ملل متحد باشد، نمیتوان ازاین حق استفاده نمود.

ماده پانزدهم :

۱. هر کس حق دارد که دارای تابعیت باشد.

۲. هیچ کس را نمیتوان خود سرانه ازتابعیت خود یا از حق تغییر تابعیت محروم کرد.

ماده شانزدهم :

۱. هر زن و مرد بالغی حق دارد بدون هیچگونه محدودیت از نظر نژاد، ملیت، تابعیت یا مذهب با همدیگر زناشویی کنند و تشکیل خانواده دهند. درتمام مدت زناشویی و هنگام انحلال آن، زن و شوهر درکلیه امور مربوط به ازدواج، دارای حقوق مساوی میباشند.

۲. ازدواج باید با رضایت کامل و آزادانه زن و مرد واقع شود.

۳. خانواده رکن طبیعی و اساسی اجتماع است و حق دارد از حمایت جامعه و دولت بهره مند شود.

ماده هفدهم :

۱. هر شخص، منفرداً یا بطور جمعی حق مالکیت دارد.

۲. هیچ کس را نمیتوان خود سرانه از حق مالکیت محروم نمود .

ماده هجدهم :

هرکس حق دارد که از آزادی فکر، وجدان و مذهب بهره مند شود. این حق متضمن تغییر مذهب یا عقیده و همچنین متضمن آزادی اظهار عقیده و ایمان میباشد و نیز شامل تعلیمات مذهبی و اجرای مراسم دینی است. هرکس میتواند از این حقوق منفرداً یا جمعاً به طور خصوصی یا به طور عمومی برخوردار باشد .

ماده نوزدهم :

هر کس حق آزادی عقیده و بیان دارد و حق مزبور شامل آن است که از داشتن عقاید خود بیم و اضطرابی نداشته باشد و در کسب اطلاعات و افکار و در اخذ و انتشار آن با تمام وسایل ممکن و بدون ملاحظات مرزی، آزاد باشد.

ماده بیستم :

۱. هر کس حق دارد آزادانه مجامع و جمعیتهاي مسالمت آمیز تشکیل دهد.

۲. هیچ کس را نمیتوان مجبور به شرکت در اجتماعی کرد .

ماده بیست و یکم :

۱. هر کس حق دارد که در اداره امور عمومی کشور خود، خواه مستقیماً و خواه با وساطت نمایندگانی که آزادانه انتخاب شده باشند، شرکت جوید.

۲. هر کس حق دارد که با تساوی شرایط، با مشاغل عمومی کشور خود نایل آید.

۳. اساس و منشأ قدرت حکومت، اراده مردم است. این اراده باید به وسیله انتخاباتی بر گزار گردد که از روی صداقت و بطور ادواری صورت پذیرد. انتخابات باید عمومی و با رعایت مساوات باشد و با رأی مخفی یا طرق نظیر آن انجام گیرد که آزادی رأی را تأمین نماید .

ماده بیست و دوم :

هر کس به عنوان عضو اجتماع حق امنیت اجتماعی دارد و مجاز است به وسیله مساعی ملی و همکاری بین المللی، حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی خود را که لازمه مقام و رشد آزادانه شخصیت اوست، با رعایت تشکیلات و منابع هر کشور به دست آورد .

ماده بیست و سوم :

۱. هر کس حق دارد کار کند، کار خود را آزادانه انتخاب نماید، شرایط منصفانه و رضایت بخشی برای کارخواستار باشد و در مقابل بیکاری مورد حمایت قرارگیرد.

۲. همه حق دارند که بدون هیچ تبعیضی در مقابل کار مساوی، اجرت مساوی دریافت دارند.

۳. هرکسی که کار میکند حق دارد مزد منصفانه و رضایت بخش دریافت دارد که زندگی او و خانواده اش را در راستای حیثیت و کرامت انسانی تأمین کند و در صورت لزوم با دیگر وسایل حمایت اجتماعی کامل شود.

۴. هر کس حق دارد که برای دفاع از منافع خود با دیگران اتحادیه تشکیل دهد و در اتحادیه ها نیز شرکت نماید.

ماده بیست و چهارم :

هر کس حق استراحت و فراغت و تفریح دارد و مستحق حدود معقول ساعات کار و مرخصی های ادواری، با اخذ حقوق میباشد .

ماده بیست و پنجم :

۱. هر کس حق دارد که سطح زندگی سلامتی و رفاه خود و خانواده اش را از حیث خوراک و مسکن و مراقبت‌های طبی و خدمات لازم اجتماعی تامین کند و همچنین حق دارد که در موقع بیکاری، بیماری، نقص عضو، بیوه گی، پیری یا در تمام موارد دیگری که به علل خارج از اراده انسان، وسایل امرار معاش او از بین رفته باشد، از شرایط آبرومندانه زندگی برخوردار شود.

۲. مادران و کودکان حق دارند که از کمک و مراقبت مخصوصی بهره مند شوند. کودکان چه بر اثر ازدواج و چه بدون ازدواج دنیا آمده باشند حق دارند که همه از حمایت اجتماعی برخوردار شوند.

ماده بیست و ششم :

۱. هر کس حق دارد که از آموزش و پرورش بهره مند شود. آموزش و پرورش لااقل تا حدودی که مربوط به تعلیمات ابتدایی و اساسی است باید مجانی باشد. آموزش ابتدایی اجباری است. آموزش حرفه ای باید عمومیت پیدا کند و آموزش عالی باید با شرایط تساوی کامل، به روی همه باز باشد و همه بنا به استعداد خود بتوانند از آن بهره مند گردند.

۲. آموزش و پرورش باید طوری هدایت شود که شخصیت انسانی هر کس را به حد کامل رشد آن برساند و احترام به حقوق و آزادیهای بشر را تقویت کند. آموزش و پرورش باید با حسن تفاهم، گذشت و احترام به عقاید مختلف و دوستی بین تمام ملل، جمعیت‌های نژادی یا مذهبی و همچنین توسعه فعالیت‌های ملل متحد را در راه حفظ صلح تسهیل نماید.

۳. پدر و مادر در انتخاب نوع آموزش و پرورش فرزندان خود نسبت به دیگران اولویت دارند.

ماده بیست و هفتم :

۱. هر کس حق دارد آزادانه در زندگی فرهنگی - اجتماعی شرکت کند، از فنون و هنرها متمتع گردد و در پیشرفت علمی و فواید آن سهیم باشد.

۲. هر کس حق دارد از حمایت منافع معنوی و مادی آثار علمی، فرهنگی یا هنری خود برخوردار شود .

ماده بیست و هشتم :

۱. هر کس حق دارد برقراری نظم را بخواهد که از لحاظ اجتماعی و بین المللی، حقوق و آزادیهای را که در این اعلامیه ذکر گردیده است، تامین کند و آنها را به مورد عمل بگذارد.

ماده بیست و نهم :

۱. هر کس در مقابل آن جامعه ای وظیفه دارد که رشد آزاد و کامل شخصیت او را میسر سازد .

۲. هر کس در اجرای حقوق و استفاده از آزادیهای خود، فقط تابع محدودیتهایی است که به وسیله قانون، منحصرأ به منظور تأمین، شناسایی و مراعات حقوق و آزادیهای دیگران و برای مقتضیات صحیح اخلاقی و نظم عمومی و رفاه همگانی، در شرایط یک جامعه دموکراتیک وضع گردیده است.

۳. این حقوق و آزادیها، در هیچ موردی نمیتواند برخلاف مقاصد و اصول ملل متحد اجرا گردد.

ماده سی ام :

هیچیک از مقررات اعلامیه حاضر نباید طوری تفسیر شود که متضمن حقی برای دولتی یا جمعیتی یا فردی باشد که به موجب آن بتواند هر یک از حقوق و آزادیهای مندرج در این اعلامیه را از بین ببرد و یا در آن راه فعالیت بنماید .